

Nr 837

Av herr **Fröding m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 185, angående riktlinjer för en omorganisation av det rättspsykiatriska undersökningsväsendet.

Kungl. Maj:t har i proposition nr 185 föreslagit riksdagen riktlinjer för en omorganisation av det rättspsykiatriska undersökningsväsendet.

Enligt den nuvarande organisationen finns *dels* sex rättspsykiatriska avdelningar för sinnesundersökning av häktade, var och en anknuten till någon av våra fångvårdsanstalter, varav för Norrlands del en, nämligen vid centralanstalten i Härnösand, *samt dels* åtta rättspsykiatriska avdelningar för sinnesundersökning av misstänkta på fri fot, var och en anknuten till något sinnessjukhus, varav för Norrlands del två, nämligen vid Sidsjöns sjukhus i Sundsvall och Umedalens sjukhus i Umeå.

Enligt propositionen skulle sinnesundersökningarna i framtiden ombesörjas *dels* av fem rättspsykiatriska kliniker, avsedda i första hand för sinnesundersökning av häktade personer, *samt dels* av fyra rättspsykiatriska stationer, avsedda i första hand för frifotingar. De rättspsykiatriska klinikerna skulle utgöras, förutom av den i Stockholm redan befintliga, av fyra nyinrättade sådana, anknutna till ett vart av de medicinska lärosätena i Uppsala, Göteborg, Lund och Umeå. De rättspsykiatriska stationerna hade i den till grund för propositionen liggande departementspromemorian föreslagits förlagda till Norrköping, Jönköping, Kristianstad och Örebro. Om dessa anstalters förläggning har departementschefen å s. 50 i propositionen uttalat följande: "Jag är ej beredd att nu föreslå att beslut fattas, som binder stationernas förläggningar, men vad som föreslagits i promemorian torde få bli vägledande vid den fortsatta behandlingen av frågan." Av detta uttalande synes klart framgå, att samtliga stationer enligt departementschefens förmenande bör förläggas till södra och mellersta delarna av vårt land.

Därest propositionen oförändrat bifölles, skulle samtliga rättspsykiatriska undersökningar för de fyra nordligaste länen i fortsättningen ankomma på den rättspsykiatriska kliniken i Umeå. Detta skulle, särskilt beträffande frifotingarna från Västernorrlands och Jämtlands län, medföra en betydande förämring jämfört med enligt nuvarande organisation, då dessa frifotingar nu regelmässigt undersökes vid Sidsjöns sjukhus i Sundsvall dit resvägen — fränsett från nordligaste Ångermanland — är avsevärt kortare än till Umeå.

De rättspsykiatriska klinikerna hade enligt det kommittébetänkande

(SOU 1959: 20) som föregick den ovannämnda departementspromemorian föreslagits anknutna till en var av fångvårdens centralanstalter. För Norrlands del föreslogs sålunda en klinik i Sundsvall/Härnösand. Därjämte föreslogs emellertid att en rättspsykiatrisk avdelning skulle vara förlagd till Umeå. Enligt kommittébetänkandet skulle följaktligen undersökningsfallen från de fyra nordligaste länen liksom för närvarande vara uppdelade mellan Umeå och Västernorrlands län.

När departementspromemorian i stället föreslog, att de nya rättspsykiatriska klinikerna skulle anknytas till de medicinska lärosätena i Uppsala, Göteborg, Lund och Umeå, motiverades detta bl. a. med att en väsentlig uppgift för klinikerna borde vara att tjänstgöra som försöks-, utbildnings- och rekryteringscentra. Denna synpunkt godkändes allmänt av remissinstanserna. Fångvårdsstyrelsen uttalade i detta hänseende emellertid följande: "Enligt fångvårdsstyrelsen talar starka skäl onekligen för att de rättspsykiatriska klinikerna förläggs i de städer, där medicinsk högskola finns. Då det måste anses innebära en betydande olägenhet, att den norrländska kliniken kommer att ligga på stort avstånd från de befolkningsrika områdena i Västernorrlands län, ifrågasätter styrelsen, om inte en förläggning av kliniken till Härnösand, där centralanstalt finnes, eller Sundsvall skulle vara att föredra."

I anslutning till det senast anförda vill vi framhålla, att särskilt Stor-Sundsvall, vars folkmängd kan beräknas uppgå till ca 90 000 personer, synes vara i starkt behov av att även i framtiden vara tilldelat en rättspsykiatrisk avdelning. En granskning av den å s. 74 i betänkandet redovisade uppställningen över beslutade sinnesundersökningar länsvis under åren 1954—1958 visar f. ö., att antalet undersökningar för Y-län betydligt översteg antalet för AC- resp. BD-län (sammanlagt 140 mot 89 resp. 107).

Vi vill dock ej ifrågasätta annat än att den rättspsykiatriska kliniken för de fyra nordligaste länen på sätt i propositionen föreslagits förläggas till Umeå. Emellertid bör enligt vår mening därjämte vara inrättad en rättspsykiatrisk station, avsedd i första hand för frifotingar från Västernorrlands och Jämtlands län. Antalet undersökta frifotingar från dessa län uppgick under åren 1954—1958 till i medeltal 20 per år. Då sammanlagda antalet undersökta fall (beträffande såväl häktade som frifotingar) från de fyra nordligaste länen under sagda femårsperiod uppgick till i medeltal allenast 78, men man i propositionen räknar med ett sannolikt sammanlagt antal undersökningsfall per år för ifrågavarande län av 99, torde det för framtiden sannolika årliga antalet undersökta frifotingar från Västernorrlands och Jämtlands län böra i motsvarande mån uppräknas. Med hänsyn härtill samt till särskilt Stor-Sundsvalls starka expansion, torde detta antal kunna beräknas till inemot 30 per år. Då även stationerna skall kunna anlitas för sinnesundersökning av häktade, lär en till sundsvallsområdet för-

lagd station följaktligen komma att ge fullt arbete för en överläkare. Denne jämte en kurator och övrig erforderlig biträdespersonal torde kunna överföras från den föreslagna kliniken i Umeå utan att det samlade personalbehovet skulle behöva ökas. En station i sundsvallsdistriktet, förlagd till den nuvarande rättspsykiatriska avdelningen vid Sidsjöns sjukhus, torde ej heller behöva föranleda någon särskild nybyggnation men däremot vara ägnad att förminska byggnadsbehovet i Umeå.

Med stöd av det anförda anser vi övervägande skäl talar för att de rättspsykiatriska undersökningarna för de fyra nordligaste länens del jämväl för framtiden uppdelas mellan Västernorrlands och Västerbottens län på sätt här ovan antytts.

På grund av det anförda hemställes,
att riksdagen vid behandlingen av propositionen måtte
besluta
att antalet rättspsykiatriska stationer skall vara fyra,
samt att en av dessa skall vara förlagd till Sundsvall.

Stockholm den 1 november 1961

Nils G. Fröding

John R. Anderson

Bo Martinsson

Thorbjörn Fällidin